

2009
Advocaten Zonder Grenzen
Jaarrapport

JUSTITIE

voor een rechtvaardige wereld

Advocaten Zonder Grenzen is een internationale niet-gouvernementele organisatie die zich tot doel stelt om in alle onafhankelijkheid een rol te spelen in de totstandkoming van een rechtvaardige samenleving waarbinnen het recht ten dienst staat van de zwakste groepen.

Het hoofddoel van AdZG is mee te werken aan de totstandkoming van instellingen en mechanismes die toegang geven tot een onafhankelijk en onpartijdig rechtssysteem, de rechtszekerheid verzekeren en de bescherming en effectiviteit van grondrechten vrijwaren (burgerlijke, politieke, economische en sociale rechten).

Inleiding

Een jaar van bezinning p. 7

*Een nieuwe dynamiek binnen de
vereniging* p. 8

Thema's

*Rechtshulp om een betere toegang tot het
recht te verzekeren* p. 13

*Onrechtmatige voorlopige hechtenis:
misbruik van een uitzonderingsmaatregel
in Burundi* p. 17

*Zaken met een symbolische waarde: het
recht, motor van duurzame verandering* p. 18

*Seksueel geweld: een geïntegreerde aanpak
om straffeloosheid te bestrijden* p. 21

*Preventie van foltering en bijstand
slachtoffers* p. 22

*Internationale justitie en
mensenrechten* p. 25

Advocaat voor Advocaat p. 26

*Economische en sociale rechten tegenover
de globalisering* p. 28

De versterking van justitie in Nepal p. 30

*Een jaar van veranderingen in
Oost Timor* p. 33

Infofiches

AdZG in Burundi p. 36

AdZG in Oeganda p. 37

*AdZG in de Democratische Republiek
Congo* p. 38

AdZG in Rwanda p. 40

AdZG in Oost Timor p. 41

Raad van Bestuur p. 42

Staff Hoofdkantoor p. 42

Financieel rapport p. 43

Dankwoord p. 47

AdZG durft tussen te komen in zeer gevoelige geschillen en lanceert projecten die op het eerste zicht overmoedig lijken.

Workshop rond strategische ontwikkeling van AdZG in maart 2009

Een jaar van bezinning

Advocaten Zonder Grenzen heeft beslist om in het jaar 2009 na te denken over haar waarden, haar principes en ervaring, om zo haar toekomst beter uit te tekenen en te definiëren.

De omgeving waarin onze organisatie evolueert is volop in ontwikkeling: NGO's en andere actoren van ontwikkelingssamenwerking worden professioneler, donoren stellen steeds hogere eisen – onder andere op het vlak van doeltreffendheid –, er zijn steeds meer actoren actief in de sector van toegang tot justitie en opbouw van de rechtstaat.

In deze context is Advocaten Zonder Grenzen bewust van de noodzaak de relevantie van haar activiteiten in het voordeel van de meest kwetsbare groepen in vraag te stellen en haar rijkdom inzake expertise in relatie tot andere non gouvernementele organisaties te evalueren.

Om deze reflectie omtrent de strategische ontwikkeling van AdZG te starten, gingen het AdZG-team (hoofdzetel en terrein) en de leden van de Raad van Bestuur in maart een hele week samenzitten. Het hele jaar door werd deze reflectie verder gezet.

Deze analyse heeft ons toegelaten de toegevoegde waarde van Advocaten Zonder Grenzen te herontdekken: mechanismen van juridische hulpverlening ontwikkelen en implementeren voor de kwetsbare groepen in onstabiele contexten, een pioniersrol opnemen, innovatief zijn. AdZG durft tussen te komen in zeer gevoelige geschillen (de genocide in Rwanda, de internationale misdaden in de DRC) en lanceert projecten die op het eerste zicht overmoedig lijken (reizende rechtbanken in de DRC). We hebben ook het belang van onze naam Advocaten Zonder Grenzen herontdekt, door de rol van de advocaat centraal te plaatsen in onze acties, en hem te bevestigen als onmisbare acteur om toegang tot justitie te bevorderen, het recht op een eerlijk proces te vrijwaren, en via het recht veranderingen teweeg brengen in de maatschappij.

Het project Advocaat voor Advocaat (het project dat aan de basis van onze vereniging ligt maar jarenlang slapende is gebleven) heeft zijn legitimiteit te midden onze activiteiten teruggevonden, met interventies in het belang van advocaten die in gevaar verkeren. We hebben eveneens de grondbeginselen gelegd van het International Legal Network (ILN), een netwerk van advocaten en experts rond AdZG, die op vrijwillige basis tussenkomen om de noden van de kwetsbaren te beantwoorden, nieuwe contexten te onderzoeken (Zimbabwe en Madagaskar), advocaten die het wensen bij te staan in “gevoelige” dossiers en onze interventies in onze permanente missies (DRC, Burundi, Rwanda en Oeganda) te steunen.

Een dynamisch jaar dus, naar het beeld van onze organisatie, dat mogelijk werd gemaakt dankzij de inzet en de inspanningen van de teams, de Raad van Bestuur en de vrienden van AdZG.

Het is niet eenvoudig om in een verslag al het werk samen te vatten dat dit jaar werd uitgevoerd! We hopen dat de informatie die u in de komende pagina's vindt u zal toelaten ons beter te leren kennen.

Veel leesplezier!

Francesca Boniotti
Directeur-generaal

Een nieuwe dynamiek binnen de vereniging

Beste lezer,

Het is mij een groot genoegen om het activiteitenverslag van het afgelopen jaar aan u voor te stellen. Het jaar 2009 zorgde alvast voor een nieuwe dynamiek binnen de vereniging.

Op beleidsniveau keurde de Algemene Vergadering in juni 2009 de nieuwe beleidstructuren goed die voortaan bestaan uit de Raad van Bestuur, het Bureau, de Board of Trustees en het Comité van Balies.

Het Bureau verwelkomde dit jaar twee nieuwe bestuursleden, Philippe Matthijs en Filip Van Bergen. Aan Philippe werd het mandaat van penningmeester toevertrouwd en aan Filip Van Bergen dat van secretaris.

Het Bureau duidde voor haar nieuw werkingsjaar een nieuwe Voorzitter aan en twee ondervoorzitters: Jean-Marc Verjus en Peter Van der Auweraert werden aangesteld als ondervoorzitter, ikzelf als voorzitter. Ik dank het Bureau voor het vertrouwen dat ze in mij stelt voor het vervullen van dit eervolle mandaat.

De aanstelling van een nieuwe voorzitter betekent ook dat we afscheid hebben moeten nemen van onze vorige voorzitter, Lieven Denys.

Onder zijn voorzitterschap heeft de organisatie een nieuwe dynamiek ervaren die onmiskenbaar geleid heeft tot de groei en de doorgedreven professionalisering van de organisatie. Hij was een onuitputtelijke bron van inspiratie waar zijn bestuur en stafmedewerkers zich onvoorwaardelijk aan mochten laven. We zijn hem bijzonder dankbaar.

Onder het nieuwe voorzitterschap werden de door de Algemene Vergadering goedgekeurde nieuwe structuren en beleidlijnen verder uitgevoerd.

Het is niet zonder trots dat we ook dit jaar hebben mogen ervaren dat de organisatie doorheen haar activiteiten steeds beroep heeft kunnen doen op medewerkers, zowel op de zetel als op het terrein, die keer op keer getuigen van een deskundigheid en een gedrevenheid op hoog niveau. Het is dankzij hun onmisbare inzet dat we erin slagen onze projecten op een kwalitatief hoog niveau op te starten en op te volgen.

In uitvoering van haar primaire doelstelling, nl. het verzekeren van toegang tot het recht en het gerecht voor de meest kwetsbare groepen in de maatschappij, heeft de organisatie opnieuw succesvolle resultaten kunnen boeken op het terrein via haar permanente- en mobiele wetswinkels en de reizende rechtbanken, om justitie zo dicht mogelijk bij de diepst getroffen burgers te brengen in de landen waar zij actief is.

Via haar project Advocaat voor Advocaat heeft de organisatie andermaal steun kunnen verlenen aan advocaten die ter plaatste ontmoedigd werden om hun beroep in alle onafhankelijkheid uit te oefenen of omwille van hun strijd voor het respecteren van de mensenrechten door de overheid.

Het is duidelijk dat Advocaten Zonder Grenzen in deze missie alleen maar kan slagen wanneer zij kan blijven rekenen op de onmisbare steun van de balies en de advocaten die zich belangeloos inzetten voor de versterking van het beroep en de bescherming van hun confraters op het terrein tegen intimidaties van de overheid.

Bijzondere aandacht werd dit jaar besteed aan de zeer preciaire situatie van personen in voorlopige hechtenis. Een grootschalig onderzoek in de Burundese gevangenissen, leerde ons opnieuw dat nog teveel individuen in hechtenis worden gehouden zonder aanklacht of proces.

Een ander prangende kwestie die ook dit jaar veel aandacht kreeg in ons actieplannen betreft de strijd tegen foltering. Tijdens de conferentie die rond dit thema werd georganiseerd in juni 2009 stond de rol van de advocaat in deze strijd tegen foltering centraal. In de aanwezigheid van eminente sprekers zoals professor Manfred Nowak, de speciale VN rapporteur rond foltering, Jamil Dakwar, directeur van het mensenrechtenprogramma American Civil Liberties Union en professor Theo Van Boven, voormalige VN rapporteur, vond een bijzonder boeiend debat plaats omtrent de middelen die de advocaat kunnen versterken in de strijd tegen foltering.

Ten slotte wens ik uw gewaardeerde aandacht te vestigen op de problematiek van seksueel geweld als oorlogswapen in de conflictgebieden waar wij actief zijn. De vereniging heeft sinds enkele jaren een project opgestart rond de strijd tegen straffeloosheid van seksueel geweld waarbij voornamelijk vrouwen en kinderen onder de slachtoffers worden geteld. De organisatie heeft ook dit jaar verschillende activiteiten georganiseerd om de lokale bevoegde overheden maar ook de lokale gemeenschappen te sensibiliseren voor deze problematiek en hen aan te moedigen de daders van deze internationale misdaad niet vrij uit te laten gaan maar integendeel te laten vervolgen en te berechten.

In het jaar 2009 werden de nieuwe uitdagingen voor 2010, waaronder de verdere uitbouw van onze internationale structuur, alvast voorbereid zodat we hopelijk ook van dit jaar een succesvol jaar kunnen maken in ons streven naar meer rechtvaardigheid in de wereld waarbij het recht ten dienste staat van de meest kwetsbare groepen in de maatschappij, hier en elders. ■

Hafida Talhaoui
Voorzitter

De organisatie heeft opnieuw succesvolle resultaten kunnen boeken op het terrein via haar permanente- en mobiele wetswinkels en de reizende rechtbanken.

THEMMA'S

In DRC werden 8 zittingen van reizende rechtbanken georganiseerd in 3 verschillende provincies. 619 zaken zijn op de rol geplaatst en 435 vonnissen uitgesproken.

Reizende wetswinkel in Oeganda

Rechtshulp om een betere toegang tot het recht te verzekeren

Talrijke obstakels kunnen de rechtstoegang belemmeren: een ontoereikende kennis van het recht en van de bestaande bijstandsvoorzieningen, maar ook en vooral het gebrek aan financiële middelen.

Binnen haar verschillende interventiedomeinen, ontwikkelt Advocaten Zonder Grenzen in samenwerking met de lokale actoren mechanismen die toelaten een einde te maken aan de talrijke obstakels die de rechtstoegang belemmeren voor verschillende categorieën van kwetsbare personen (slachtoffers van seksueel geweld, minderjarigen die met het gerecht in aanraking komen, slachtoffers van internationale misdaden, slachtoffers van foltering, enz.).

Eén van deze mechanismen zijn de permanente wetswinkels die volledig gratis eerstelijns rechtshulp aanbieden aan iedereen die dat wenst. De mobiele wetswinkels (of “juridische karavanen”) zorgen ervoor dat ook personen die zich niet gemakkelijk kunnen verplaatsen, bereikt worden. De wetswinkels werden afhankelijk van het geval opgestart in samenwerking met de plaatselijke NGO’s, de balie of individuele advocaten.

Een ander mechanisme dat werd opgezet om de hulpbehoevenden tegemoet te komen, nl. de reizende rechtbanken die zitting houden buiten het gerechtshuis, vraagt veel organisatie: de hele rechtbank (griffier, rechters, procureur) wordt verplaatst naar afgelegen landelijke plaatsen waar de bevolking bij gebrek aan mogelijkheden om zich te verplaatsen geen enkele kans heeft om toegang te krijgen tot de rechtspraak. Er worden eveneens advocatenteams naar deze plaatsen gezonden om de mensen te helpen bij de voorbereiding van hun dossier. Samen met de lokale NGO’s bereidt AdZG de bevolking voor op de komst van de rechtbank door informatiesessies te organiseren. Deze NGO’s worden ook opgeleid om een rol te spelen in de monitoring van de processen en het verzamelen van informatie over de graad van tevredenheid van de begunstigen.

Deze activiteit, die zowel institutionele samenwerkingsvormen (rechterlijke overheden, balies) als de samenwerking met de civiele maatschappij impliceert, werd met succes opgestart in de Congo en in Burundi.

In DRC werden 8 zittingen van reizende rechtbanken georganiseerd in 3 verschillende provincies. 619 zaken zijn op de rol geplaatst en 435 vonnissen uitgesproken.

Naast de hierboven vermelde mechanismen en de inspanningen die geleverd worden voor de opleiding, de bewustmaking en het betrekken van lokale actoren bij deze projecten, tracht AdZG deze actoren te sensibiliseren voor de ondersteuning en de overname van deze mechanismen. Zo konden in Congo de wetswinkels die oorspronkelijk beheerd werden door AdZG in samenwerking met een lokale NGO, overgedragen worden aan de balie van Kinshasa, wat het begin betekende van een daadwerkelijke institutionalisering van deze activiteit.

Een ander voorbeeld van gratis rechtshulp die door AdZG werd opgestart, heeft betrekking op de effectieve deelname van slachtoffers van internationale misdaden aan de processen voor het Internationaal Strafhof, en dit vanaf de voorbereidingsfase. Door het ontbreken van gratis rechtsbijstand in deze fase, bestaat het risico dat slachtoffers niet kunnen deelnemen aan het proces omdat het doorgaans gaat om complexe dossiers die veel onkosten met zich meebrengen (in het bijzonder hoge verplaatsings- en communicatiekosten). Om deze leemte op te vullen, organiseert AdZG voor deze slachtoffers gratis rechtshulp tot aan het moment dat zij een gratis advocaat toegewezen krijgen door de griffie van het Strafhof. Tegelijkertijd dringt AdZG er bij het Hof op aan de positie van slachtoffers in deze processen zo goed mogelijk te respecteren en hen een maximale deelname aan het proces te waarborgen.

In 2009 werd AdZG uitgenodigd om in samenwerking met de NGO RCN Justice et Démocratie en het Bureau voor Juridische Bijstand van de balie van Brussel een opleiding te organiseren ter ondersteuning van een project betreffende de juridische bijstand in Tsjaad.

De vorming, die plaatsvond van 12 tot 20 oktober 2009 werd bijgewoond door een delegatie bestaande uit 12 personen van Tsjaad, waaronder vertegenwoordigers van l'Unité d'Apui au système judiciaire de la MINURCAT (initiatiefnemers van het project), van de Raad van de Orde van Advocaten (4 leden), van nationale NGO's actief in het domein van de rechtshulp (4) en van het Ministerie van Justitie in de persoon van de Directeur afdeling wetgeving. Deze deelnemers, die beschouwd worden als de belangrijkste spelers bij het opstarten van het project, hebben zich voorgenomen om de opgedane kennis te delen met hun collega's bij hun terugkeer in Tsjaad.

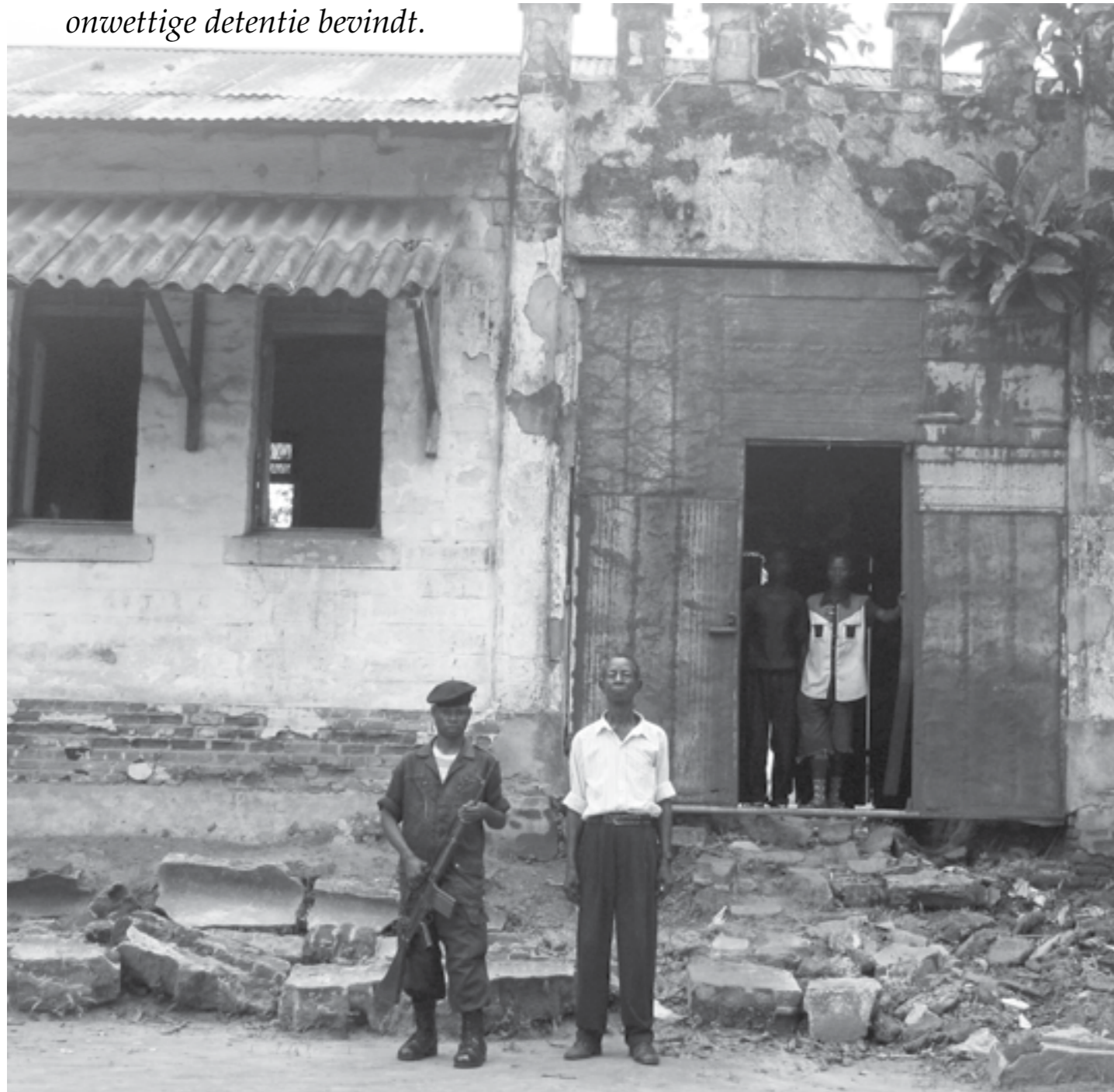
De vorming had als doelen de deelnemers uit te rusten met theoretische en praktische kennis betreffende de juridische bijstand en het debat op gang te trekken over de uitwerking van een rechtsbijstandmodel in Tsjaad. Naast de presentaties, die de deelnemers vertrouwd maakten met het Belgische rechtshulpmodel en de uitwisseling van ervaringen over het opstarten van juridische bijstand in onstabiele omgevingen, werd de vorming afgesloten met een consolidatiefase, waarin de betrokkenen de meest geschikte middelen en opleidingen voor de Tsjadische context trachtten te identificeren en concrete aanbevelingen te formuleren voor een efficiënte uitvoering van het project. ■

Wachten voor een wetswinkel in Burundi

Twee derde van de gedetineerden wacht nog steeds op een uitspraak.

Er werd verder vastgesteld dat 60% van de gedetineerden zich in een situatie van onwettige detentie bevindt.

Gevangenis van Inongo, DRC

Onrechtmatige voorlopige hechtenis: misbruik van een uitzonderingsmaatregel in Burundi

Wanneer een misdrijf gepleegd wordt en een verdachte aangehouden, is een gerechtelijk onderzoek vereist. Het oordeel, dat van de verdachte een schuldige zal maken of dat zijn vermoeden van onschuld zal bevestigen, komt pas later. In afwachting van dit oordeel, moet beslist worden over het lot van de verdachte – hechtenis of vrijlating. Justitie dient hierbij een afweging te maken. Zij moet enerzijds het vermoeden van onschuld garanderen, en anderzijds de legitieme belangen van de gemeenschap en het slachtoffer beschermen. In dit opzicht blijft de voorlopige hechtenis een uitzonderingsmaatregel op de algemene regel van vrijheid van elk individu. In de praktijk moet echter vastgesteld worden dat deze maatregel regelmatig misbruikt wordt door bepaalde magistraten in de verscheidene landen waar AdZG optreedt. Nadat de verdachte van zijn vrijheid is beroofd, volgt in deze landen regelmatig geen vorm van proces. Het is in deze context van rechtsweigering dat AdZG, in haar verschillende missies en maar vooral in Burundi, meerdere strategieën heeft uitgewerkt ter bescherming van de fundamentele rechten van deze gedetineerden die zich in een bijzonder precaire situatie bevinden.

Vier soorten acties illustreren de tussenkomst van AdZG in dit domein.

1. Het verzamelen van betrouwbare gegevens

Gealarmeerd door de onmenselijke omstandigheden en een groot aantal gevallen van voorlopige hechtenis in Burundi – bijna 6.000 mensen – heeft de lokale werkgroep “voorlopige hechtenis en penitentiair beleid”, AdZG gevraagd een onderzoek uit te voeren. De teams van AdZG hebben in uitvoering van dit onderzoek in mei 2009 alle gevangenis van het land bezocht om de samenstelling van de gevangenispopulatie nader te bepalen. Vooreerst werd in alle gevangenis overbevolking vastgesteld. Twee derde van de gedetineerden wacht bovendien nog steeds op een uitspraak. Er werd verder vastgesteld dat 60% van de gedetineerden zich in een situatie van onwettige detentie bevindt. Op basis van de verzamelde gegevens heeft de werkgroep een plan kunnen uitwerken om het aantal gedetineerden in voorlopige hechtenis te verminderen op korte en middellange termijn. De geplande acties bestaan onder meer uit het bevorderen en het ontwikkelen van een doorgedreven detentiebeleid en het versterken van de capaciteiten van de betrokken actoren in dit domein.

2. Sensibiliseringscampagne voor de kwetsbare groepen

Dankzij de uitgevoerde analyse heeft AdZG haar campagne tegen onwettige detentie op punt kunnen stellen en voornamelijk wat betreft de volgende categorieën: minderjarigen jonger dan 15 jaar, veroordeelden die hun straf al hebben uitgezeten en gedetineerden die meer dan 12 maanden zonder uitspraak gevangen zitten voor feiten waarvoor de bestraffing niet meer dan 5 jaar opsluiting kan zijn. Met succes, aangezien inmiddels meer dan honderd personen werden vrijgelaten. In samenwerking met andere organisaties is AdZG er ook in geslaagd actief bij te dragen tot het hervormingsproces van het algemene strafbeleid (strafwetboek en wetboek van strafvordering) in Burundi.

3. Capaciteitsopbouw van het strafrechtelijke systeem

Uit het onderzoek is ook gebleken dat de magistraten en advocaten niet steeds de middelen hebben om zaken betreffende voorlopige hechtenis te behandelen. Om tegemoet te komen aan hun behoeften, heeft AdZG verschillende sessies georganiseerd ter versterking van de lokale capaciteiten op het gebied van gerechtelijk vooronderzoek en dit zowel voor magistraten van verschillende parketten in verscheidene provincies als voor de advocaten die samenwerken met AdZG in de zaken betreffende voorlopige hechtenis. Voor de magistraten heeft AdZG alvast een handboek samengesteld over de toepasselijke regels betreffende de voorlopige hechtenis in Burundi. Het document zal in 2010 verdeeld kunnen worden onder de optredende personen in het strafrechtelijke systeem: de advocaten, de magistraten en gevangenispersoneel.

4. Juridische bijstand

Naast de hierboven vermelde initiatieven, heeft AdZG tevens het parket kunnen overtuigen van het opstellen van een zittingskalender voor de Raadkamer om de vrijlating van gedetineerden die niet (tijdig) beklaagd werden, te bespoedigen. Meerdere personen kregen op deze wijze hun vrijheid terug. Hun vrijheidsberoving werd opgeheven wegens niet-naleving van de wettelijke procedure en de wettelijke termijnen door de betrokken magistraten.

Door dit initiatief werd aldus een bijdrage geleverd tot de verbetering van de juiste toepassing van de wet inzake de voorlopige hechtenis, die doorheen de tijd op grote schaal onterecht werd toegepast in Burundi. ■

Zaken met een symbolische waarde: het recht, motor van duurzame verandering

Nog nooit heeft het recht een zodanig grote rol gespeeld als vandaag. Niet enkel als middel om de individuele en collectieve menselijke relaties te normaliseren, maar ook en vooral als hefboom voor de overwinning en de effectieve erkenning van mensenrechten.

Met het oog hierop moet de ontwikkeling van het recht een "bijkomende opportuniteit" vormen voor alle slachtoffers. Door deze strijd voor duurzame verandering te voeren voor en met toepassing van het recht, wordt de advocaat zelf een gangmaker van deze verandering, die van het recht een wapen maakt dat hij aanwendt in het belang van de zwakkeren.

In het kader van haar verschillende missies, tracht AdZG strategieën te ontwikkelen die de nadruk leggen op het gebruik van juridische instrumenten en de juridische praktijk om op een duurzame wijze invloed uit te oefenen op de sociale, economische en politieke omgevingen die vaak armoede, geweld en onrechtvaardigheid creëren.

De interventiestrategie bestaat er dus in de klemtoon te leggen op de regulerende en/of creërende rol van het recht, doorheen de toepassing ervan door advocaten voor de rechtsprekende instanties en soms ook voor instanties met een niet-rechterlijk karakter.

Zo hebben gedurende het jaar 2009 de advocaten van AdZG de verdediging van kwetsbare personen op zich genomen in een aantal symbolische zaken (kindsoldaten en heksenkinderen), met als doel via deze interventies niet enkel bij te dragen tot de wijziging van de onrechtvaardige situatie waarin de belanghebbenden zich bevinden, maar eveneens bij te dragen tot het creëren van de juiste voorwaarden voor een duurzame verandering door middel van het recht.

Vanaf 2010 zal de ontwikkeling van het Internationaal Advocatennetwerk (International Legal Network) deze directe bijstand aan slachtoffers nog meer versterken en zal men meer invloed kunnen uitoefenen op de oorzaken van onrechtvaardigheid. Informatie: iln@asf.be. ■

AdZG tracht strategieën te ontwikkelen die de nadruk leggen op het gebruik van juridische instrumenten en de juridische praktijk om op een duurzame wijze invloed uit te oefenen op de sociale, economische en politieke omgevingen.

Kindsoldaat © APF Photo: Georges Gobet

Dankzij de juridische consultaties en de rechtshulp die gratis verleend worden door hiertoe speciaal door AdZG opgeleide advocaten, durven steeds meer slachtoffers de stilte te doorbreken.

Seksueel geweld: een geïntegreerde aanpak om straffeloosheid te bestrijden

Al meer dan een decennium lang is de bevolking van Congo het slachtoffer van talrijke mensenrechtenschendingen als gevolg van de opeenvolgende oorlogen en gewapende conflicten die de regio teisteren. Seksueel geweld is er daar één van en heeft zich de laatste jaren op zeer verontrustende wijze verspreid binnen gevechtzones maar ook daarbuiten. Omwille van verschillende factoren blijven deze misdaden grotendeels ongestraft. De vrees voor represailles in een onstabiele veiligheidssituatie, de onbereikbaarheid van bepaalde gebieden wegens het ontbreken van logistieke middelen, het belang van tradities en gemeenschappen, de onwetendheid over hun rechten en de armoede dwingen de slachtoffers, voornamelijk vrouwen, tot stilte.

Op juridisch vlak belemmeren zowel geografische als culturele en financiële obstakels de toegang tot het gerecht. Een totaal gebrek aan menselijke, materiële en logistieke middelen belet het Congolese rechtssysteem om een efficiënte rechtsgang te verzekeren. Corruptie en partijdigheid brengen de onafhankelijkheid van de rechterlijke orde sterk in het gedrang.

In die omstandigheden kan justitie de straffeloosheid van daders van seksueel geweld maar moeilijk bestrijden. Stilaan heeft het gerecht het vertrouwen van de bevolking verloren. Slachtoffers laten gerechtelijke procedures liever aan zich voorbijgaan en treffen minnelijke schikkingen.

Het is in deze context dat AdZG een programma heeft opgestart om seksuele misdrijven te bestrijden door de straffeloosheid aan te pakken. Met een geïntegreerde aanpak trachten we de toegang tot het gerecht te bevorderen, de veroordeling van de daders te bekomen en de erkenning en schadeloosstelling van de slachtoffers te verzekeren. Dit gebeurt door de sensibilisering van de bevolking, de versterking van de capaciteiten van het maatschappelijk middenveld in de begeleiding van de slachtoffers en de opleiding van advocaten om de slachtoffers bijstand te verlenen.

Het project “de strijd tegen de straffeloosheid van seksueel geweld” bestaat erin lokale NGO’s te versterken en advocaten op te leiden om zo een netwerk op te bouwen dat de slachtoffers juridisch kan begeleiden. De lokale partners helpen AdZG om de slachtoffers te identificeren en hen een eerste juridisch advies te verlenen. Zijn vormen een nuttige tussenschakel voor de advocaat en zijn cliënt met het oog op de voorbereiding van een procedure voor het gerecht.

Dankzij de juridische consultaties en de rechtshulp die gratis verleend worden door hiertoe speciaal door AdZG opgeleide advocaten, durven steeds meer slachtoffers de stilte te doorbreken.

De activiteiten van de organisatie werden in het begin van het jaar in Zuid-Kivu opgestart en vervolgens uitgebreid naar Equateur en Maniema.

Het project heeft de doelgroepen kunnen bereiken en heeft een positieve impact op de toegang tot het gerecht van slachtoffers van seksueel geweld. Zo werden in 2009, verspreid over drie provincies, 60 lokale NGO’s versterkt; 40 advocaten speciaal opgeleid die op hun beurt aan 384 slachtoffers juridisch advies hebben verleend; hebben 167 slachtoffers besloten klacht neer te leggen en genoten zij gratis rechtshulp in de procedures voor de Congolese rechtbanken. Eind 2009 waren er reeds 93 vonnissen geveld, waarbij 62 veroordelingen van daders van seksueel geweld waren uitgesproken.

Deze resultaten tonen de positieve evolutie van de strijd tegen straffeloosheid aan en de impact van het project op de vertrouwensrelatie tussen de bevolking en het gerecht. Ondanks alle socio-culturele barrières heeft de multidisciplinaire aanpak er talrijke slachtoffers toe aangezet hun zaak aan het gerecht voor te leggen. Maar de weg naar een daadwerkelijke bestraffing van alle daders is nog lang.

Naast de rechtstreekse bijstand aan slachtoffers heeft AdZG eveneens een haalbaarheidsstudie gemaakt over het gebruik van DNA als bewijsmateriaal. Uit deze studie kan men afleiden dat, hoewel het gebruik van DNA technisch haalbaar is, we de krachten eerder moeten bundelen om een aantal andere prioriteiten aan te pakken die de rechtstoegang voor slachtoffers belemmeren. Zolang deze toegang niet verzekerd is, heeft het weinig zin om rond de bewijsvoering te werken. Het gaat onder meer om de noodzakelijke hervormingen op vlak van veiligheid, justitie, de motivatie van de overheid om de problematiek van seksueel geweld effectief aan te pakken, het voorzien van degelijke werkingsmiddelen op vlak van justitie, de decentralisatie van rechtbanken en parketten en de heropbouw van gevangenissen. ■

Preventie van foltering en bijstand slachtoffers

Slachtoffers van foltering en andere wrede, onmenselijke en ontorende behandelingen kennen ernstige moeilijkheden om gehoord en officieel erkend te worden en om effectieve rechtstoegang te verkrijgen.

Ze bevinden zich in een zeer kwetsbare positie omwille van de specifieke context van de gepleegde gewelddaden, hoedanigheid van de folteraars en de betrokkenheid van openbare gezagsdragers en overheden. Ondanks het duidelijke verbod van foltering in het internationale recht dat als dwingende rechtsnorm geldt (*jus cogens*) en de officiële erkenning door de meeste staten van internationale en regionale mensenrechtenverdragen, is foltering nog steeds een wijdverspreide praktijk in verschillende delen van de wereld en blijven daders nog vaak onbestraft.

Als organisatie die zich inzet voor de rechtstoegang voor de meest kwetsbare groepen en de bevordering van de rechtsstaat in onstabiele staten waar justitie in een overgangsfase zit, is AdZG uiteraard op de hoogte van de harde werkelijkheid inzake foltering en de uitdagingen waarvoor de slachtoffers staan. .

AdZG heeft eind 2007 een specifiek programma gelanceerd om foltering te voorkomen en om slachtoffers van foltering bij te staan in de Afrikaanse regio van de Grote Meren (Rwanda, Burundi, Congo en Oeganda), waar zij permanente missies heeft. AdZG heeft tijdens de laatste twee jaar een waaier van activiteiten op touw gezet die mogelijk hebben gemaakt dat de alarmerende toestand van de folteringproblematiek in deze regio aan het licht werd gebracht. De activiteiten bestonden onder meer uit bewustwordingssessies voor meer dan 7.000 gedetineerden en gevangenispersoneel, het voorzien van gratis en vertrouwelijke juridische consultaties voor meer dan 1.700 gedetineerden in gevangeniscentra en de vertegenwoordiging in rechte in ongeveer 100 zaken.

Tijdens de uitvoering van haar programma, werd AdZG geconfronteerd met verschillende belemmeringen en obstakels:

- het ontbreken van nationale wetgeving en het niet ratificeren van het Optionele Protocol bij het Verdrag tegen Foltering en het gebrek aan specifieke wetgeving tegen foltering (in Oeganda, Rwanda en Congo). Burundi integreerde deze bepalingen in de nieuwe strafwetgeving;
- de afwezigheid van enig engagement om daden van foltering te onderzoeken en te vervolgen, wat alleen maar bijdraagt tot de straffeloosheid, die zo het voornaamste probleem is en blijft;
- het gebrek aan gepaste opleiding bij overheidspersoneel en militairen en de afwezigheid van disciplinaire sancties;
- de officiële geheimhouding en ontkenning van folterpraktijken die, in sommige gevallen, toegepast worden in geheime gevangeniscentra.

In het licht van het bovenstaande kan gesteld worden dat advocaten in dergelijke omstandigheden een belangrijke rol te spelen hebben in de preventie van foltering, een taak die geconcretiseerd wordt deelname aan sensibiliseringsactiviteiten en door op te treden in rechte. AdZG zet zich op haar beurt blijvend in voor de preventie van foltering en de bevordering van de rechten van de slachtoffers. Zodoende hoopt AdZG dat haar activiteiten een positief effect zullen hebben op juristen en andere actoren en hen zullen aanmoedigen om zich verder in te zetten voor de toepassing van internationaal erkende mensenrechtennormen.

In lijn met de hierboven beschreven engagementen heeft AdZG op 25 juni 2009 een conferentie georganiseerd in Brussel over *De rol van de advocaat in de strijd tegen foltering*. Deze conferentie, die gehouden werd aan de vooravond van de Internationale Dag voor Steun aan de Slachtoffers van Foltering, richtte zich voornamelijk op de rol van advocaten bij de preventie van foltering en bracht internationale juridische experts en praktici bijeen. Tijdens deze conferentie werden ideeën en ervaringen uitgewisseld om zo bij te dragen tot een grotere toewijding aan de strijd tegen foltering binnen de juridische wereld in België en daarbuiten. Professor Manfred Nowak (Speciaal Rapporteur van de VN over Foltering, verschaftte ons de eer om de keynote-speech te verzorgen. De gastsprekers waren verder dhr. Jamil Dakwar (Directeur van het Human Rights Program, American Civil Liberties Union) en professor Theo van Boven (professor Internationaal Recht aan de Universiteit van Maastricht en voormalig Speciaal Rapporteur van de VN). Daarnaast deelden ook een aantal experts uit België, de VSA en Burundi hun ervaringen en kennis over de twee hoofdthema's van de conferentie: *Procesvoering voor nationale jurisdicties en internationale en regionale instellingen: uitdagingen en mogelijke strategische benaderingen* en *Verbod op foltering: een uitdaging voor de advocaat wereldwijd*. De conferentie telde meer dan 100 deelnemers, waaronder advocaten, juristen, beleidsmakers en academici uit België. ■

Slachtoffers van foltering kennen ernstige moeilijkheden om gehoord en officieel erkend te worden en om effectieve rechtstoegang te verkrijgen.

*In de zaak Lubanga
voorzag AdZG in kosteloze
rechtsbijstand voor in
totaal 56 slachtoffers ter
voorbereiding van hun
tussenkoms in het proces.*

Workshop rond de toepassing van internationale rechtsnormen in Burundi

Internationale Justitie en Mensenrechten

In het kader van haar programma Internationale Justitie en Mensenrechten, heeft AdZG een effectief en onafhankelijk functioneren van het Internationaal Strafhof (ISH) willen verzekeren door middel van sensibiliseringscampagnes en lobby-werk.

In dit verband heeft AdZG in maart en in oktober deelgenomen aan bijeenkomsten georganiseerd door de verschillende organen van het Hof, waaronder de 11^e en 12^e halfjaarlijkse vergaderingen tussen het Hof en de NGO's. AdZG nam verder ook deel aan het 7^e Seminarie dat het Hof jaarlijks organiseert voor de advocaten in mei en aan de 8ste bijeenkomst van de jaarlijkse Vergadering van de Verdragstaten (ASP) in november.

AdZG heeft ook deelgenomen aan talrijke informele overlegmomenten met de verschillende werkgroepen van de Vergadering van de Verdragstaten, het Comité voor Budget en Financiën alsook aan sensibiliseringscampagnes en strategievergaderingen van de verschillende teams binnen de Internationale Coalitie van NGO's voor het Internationaal Strafhof, waaronder het team dat zich bezighoudt met kwesties rond de vertegenwoordiging van slachtoffers voor het Strafhof en dat door AdZG geleid wordt. Binnen dit team heeft AdZG deelgenomen aan het opstellen van een "advocacy-paper" over het ontwerprapport van het Hof over de reglementaire en financiële aspecten van de financiering van de bijstand van slachtoffers voor dit Strafhof.

Naast haar sensibiliseringsactiviteiten heeft AdZG slachtoffers die wensten deelnemen aan de processen voor het Strafhof bijgestaan. In januari 2009 werd door het Hof kosteloze rechtsbijstand toegekend aan de vier slachtoffers in de zaak Lubanga die sinds 2006 bijgestaan werden door AdZG. Ze werden sinds de beslissing van het Hof geïntegreerd in een systeem van "gemeenschappelijke vertegenwoordiging", samen met andere slachtoffers.

Het werk van AdZG in dit domein werd opgehangen aan het nieuwe systeem voor "gemeenschappelijke vertegenwoordiging in rechte" voor slachtoffers in de zaak Katanga/Ngudjolo. In deze zaak voorzag AdZG in kosteloze rechtsbijstand voor in totaal 56 slachtoffers ter voorbereiding van hun tussenkoms in het proces. Een driekoppig team dat deze slachtoffers voor het Strafhof vertegenwoordigt, werd aangesteld. In navolging van de beslissing van de Kamer van Eerste Aanleg van 22 juli 2009, waarin zij de Griffie opdroeg om een systeem van "gemeenschappelijke vertegenwoordiging rechte" voor slachtoffers op te zetten, heeft de Griffie Meester Fidel Nsita voorlopig aangeduid als "gemeenschappelijke vertegenwoordiger in rechte" voor de meerderheid van de slachtoffers in deze zaak. Meester Nsita, die deel uitmaakte van het oorspronkelijke team van drie advocaten, vertegenwoordigt momenteel meer dan 300 slachtoffers. Hij wordt gesteund door een team dat bestaat uit een assistent-raadsman en een case manager.

Via haar programma Internationale Justitie heeft AdZG in 2009 de publicatie *Étude de jurisprudence sur l'application du Statut de Rome par les juridictions congolaises* uitgebracht.

De studie werd voorgesteld tijdens een rondetafel-conferentie georganiseerd op 24 november in samenwerking met het Grotius Instituut voor Internationale onderzoek in Den Haag.

Verder heeft de coördinator van het programma voor Internationale Justitie deelgenomen aan twee internationale evenementen. Hij nam deel aan een conferentie georganiseerd door de coördinator voor Latijns-Amerika en de Caraïben bij de Coalitie voor het Internationaal Strafhof en aan een seminarie (van 29 september tot 1 oktober) georganiseerd door de Coalitie omtrent de betrokkenheid van minderjarigen bij het gewapende conflict in Colombia (COALICO). De coördinator van AdZG sprak over de ervaringen die de organisatie had opgedaan in Congo met betrekking tot de vertegenwoordiging van slachtoffers voor het Strafhof. Hij nam verder ook deel aan een seminarie voor mensenrechtenadvocaten over de rol die de civiele maatschappij kan spelen tijdens het onderzoek en de procedures voor het Strafhof. In het kader van een driedaags seminarie dat begin december georganiseerd werd door AdZG Canada, werd de programmacoördinator tevens uitgenodigd om te spreken over het Strafhof en de perspectieven van een onderzoek door het Hof in Colombia. Deze tussenkoms was voor AdZG en AdZG Canada de gelegenheid bij uitstek om een mogelijke samenwerking met Colombiaanse partners inzake internationale justitie samen te onderzoeken.

AdZG organiseerde een grote internationale Conferentie over de rol van de advocaat in de strijd tegen foltering (zie p.23). Deze conferentie werd gehouden op 25 juni in Brussel. Daarnaast was AdZG ook vertegenwoordigd op het seminarie georganiseerd door de EU en Kazachstan over mensenrechten, dat plaatsvond in Almaty in Kazachstan op 29 en 30 juni. De programmacoördinator en de directeur-generaal van AdZG werden in februari 2009 tevens uitgenodigd op een seminarie dat georganiseerd werd door de ASEM (samenwerkingsverband Europa-Azië) over de toepassing van mensenrechten in strafrechtssystemen en werkten zij mee aan een workshoprapport dat voorbereid werd door professor Manfred Nowak en dat handelde over de voorlopige hechtenis. ■

Advocaat voor Advocaat

Meer dan ooit staat de advocaat centraal in het optreden van Advocaten Zonder Grenzen.

Het versterken van de mogelijkheden van de advocaat om op te treden, vormt één van de belangrijkste doelstellingen van de nieuwe strategische oriëntaties van AdZG. De advocaat is immers een onmisbare speler bij de toegang tot het rechtssysteem en het recht op een eerlijk proces.

Het gaat niet enkel om het organiseren van vormingen, maar vooral om het ondersteunen van inspanningen voor rechten en vrijheden, de rechten van de verdediging en de toegang tot het gerecht voor personen in een bijzonder kwetsbare situatie. Meestal is dit werk van advocaten complex aangezien het bemoeilijkt wordt door heel wat hinderpalen, zowel van wettelijke, procedurele, politieke, sociale als zelfs van economische aard.

Deze inspanningen vereisen moed en toewijding, maar vaak ook een zekere opoffering van de advocaat, nu hij niet zelden het risico loopt gestigmatiseerd te worden, in zijn taken ontmoedigd te worden en zelf kwetsbaar te worden. Bovendien kan hij er zelden behoorlijk van leven. En toch is dit werk van cruciaal belang: advocaten kunnen door hun tussenkomsten bijdragen tot fundamentele veranderingen in het rechtssysteem.

Daarom zet AdZG zich op verschillende manieren in om deze advocaten overal ter wereld, aan te moedigen en te ondersteunen. Deze steun gebeurt in functie van de specifieke context en behoeften en in samenspraak met de betrokken advocaten. Twee acties uit 2009 laten ons toe om het optreden van AdZG in dit domein te illustreren.

Israël-Palestina: steun aan advocaten die zich inspannen voor de verdediging van fundamentele rechten

De schendingen van het internationale recht spelen een centrale rol in het Israëlisch-Palestijns conflict en hebben dramatische gevolgen voor de burgers wier rechten en vrijheden met de voeten getreden worden en voor wie de toegang tot het gerecht vaak problematisch is. Het streven naar een goede rechtsbedeling voor iedereen is immers onderhevig aan de wispelturigheid van de politieke context. Zo hebben recente ontwikkelingen in de wetgeving en de rechtspraak nieuwe obstakels gecreëerd voor de erkenning van de rechten van de slachtoffers. Bovendien is het werk van de advocaten onderworpen aan allerlei wettelijke of materiële beperkingen: de toegang tot recht, tot het gerecht of zelfs tot hun cliënten is soms problematisch omwille van de verplaatsingsmoeilijkheden tussen Israël en de Palestijnse gebieden.

Daarom organiseert AdZG in overleg met de betrokken advocaten en de plaatselijke NGO's ontmoetingsateliers over die onderwerpen die de meeste moeilijkheden voor advocaten opleveren. Daarbij nodigt ze ook lokale en internationale experts uit om juridische- technische ondersteuning te geven

en hun ervaringen ter beschikking te stellen bij het uitwerken van de onderwerpen van reflectie. Deze ontmoetingen, die georganiseerd worden op een neutrale locatie, maken een professionele uitwisseling van ervaringen mogelijk tussen advocaten die werken op de Westbank, in Gaza en in Israël. Deze uitwisselingen zijn noodzakelijk: de advocaten worden in de praktijk immers elk afzonderlijk geconfronteerd met dezelfde kwesties. Een gezamenlijke reflectie over dezelfde problematische kwesties bevordert daarentegen de ontwikkeling van een nieuwe benadering, die tegelijkertijd vernieuwend en holistisch kan zijn.

AdZG biedt ook technische ondersteuning in bepaalde concrete dossiers (documentatie, juridisch advies, strategie), in het bijzonder door de bijstand vanwege andere advocaten-experten in de materie te organiseren. Het principe van regionale of internationale solidariteit tussen confraters geldt hier als belangrijke leidraad.

Syrië: Steun aan de advocaten Mr. Al Hassani en Mr. Al Maleh

AdZG treedt op wanneer advocaten verontrust worden omwille van hun professionele activiteiten ter verdediging van de fundamentele rechten. Het komt niet zelden voor dat advocaten die belast zijn met erg gevoelige dossiers zelf het voorwerp van intimidatie worden. Advocaten zijn in het bijzonder kwetsbaar wanneer zij het voorwerp uitmaken van juridische pesterijen (arrestatie, vervolging, ...) want elke veroordeling kan tot gevolg hebben dat de betrokken advocaat wordt geschrapt als lid van de balie en dat het hem onmogelijk wordt om zijn activiteiten verder te zetten. Daarbij komt nog dat een eventuele veroordeling van een advocaat een negatieve weerslag kan hebben voor de ganse beroepsgroep en op de uitoefening van de rechten van de verdediging omdat andere advocaten hierdoor ontmoedigd kunnen worden om soortgelijke zaken te behartigen en slachtoffers van gevoelige dossiers hierdoor riskeren geen advocaat te vinden die hen wil bijstaan in de voorbereiding van een passende verdediging.

Deze hierboven geschetste situatie overkwam de advocaten Mr. Al Hassani en Mr. Al Maleh, die respectievelijk op 28 juli en 14 oktober 2009 gearresteerd werden en nog steeds in de gevangenis verblijven. Het is duidelijk dat deze twee mensenrechtenadvocaten, die gekend zijn voor hun inspanningen ter verdediging van de fundamentele vrijheden, worden vervolgd voor hun kritische ingesteldheid ten aanzien van het optreden van de overheid.

AdZG heeft een bijdrage geleverd aan de internationale sensibiliseringscampagne ten voordele van de twee advocaten door perscommuniqués te versturen om de Syrische autoriteiten te wijzen op hun verantwoordelijkheid en om de bevriende balies via schrijfacties uit te nodigen druk uit te oefenen op de Syrische balies opdat ze de rol van verdedigers van het beroep ten volle op zich zouden nemen. ■

Het versterken van de mogelijkheden van de advocaat om op te treden, vormt één van de belangrijkste doelstellingen van de nieuwe strategische oriëntaties van AdZG.

Tentoonstelling *Room for Justice* (Marie Cécile Thijs, *Portraits of Legal Practitioners*)

Economische en sociale rechten tegenover de globalisering

Bijna drie jaar al loopt het project Globalisation & Justice. Het wil advocaten en andere rechtsactoren ervan bewust maken dat ze een reële rol kunnen spelen als het aankomt op rechtsbijstand aan mensen die hun rechten opeisen op sociaal vlak en op vlak van economie en milieu. Nu het project ten einde loopt, stelt AdZG met vreugde vast dat de advocaten, toch sleutelfiguren binnen de rechtspleging, zich mobiliseren rond deze thematiek. Ze bezitten de instrumenten om respect voor de economische en sociale rechten af te dwingen voor slachtoffers van de nefaste gevolgen van de globalisering.

In 2009 heeft de fototentoonstelling *ROOM for JUSTICE* levendige interesse opgewekt in de gerechtsgebouwen van Antwerpen, Brugge, Luik, Charleroi en Amsterdam. De positieve reacties en de weerklank die het evenement kreeg in de media wijzen op de gunstige invloed van de tentoonstelling. In mei 2009 hebben we in cinema Parc te Luik de sensibiliseringscampagne een extra duwtje gegeven met de vertoning van de film *Total Denial* van Milena Kaneva, in aanwezigheid van meerdere actievoerders die strijd voeren tegen de activiteiten van de Total-maatschappij in Birma.

Parallel met de reizende expositie is de reeks seminars *Justice in a globalised economy: een uitdaging voor de advocaat* gedurende het hele jaar blijven lopen. Dankzij de steun en betrokkenheid van de balies hebben we kwaliteitsvolle colloquia kunnen organiseren. Daarbij werden verschillende mekaar aanvullende thema's aangeroerd: te Antwerpen, Brugge en Amsterdam het thema van de sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen; te Luik de praktijken op vlak van milieu; te Charleroi de praktijken op sociaal vlak.

In december heeft de sensibiliseringscampagne een sterke slotaflevering gehad in Brussel met een rondetafelconferentie *Making Monitoring Work: Strategic Action*, een samenwerking met de Zweedse NGO Diakonia, en de Palestijnse NGO Al-Haq. Na afloop van deze rondetafel hebben de deelnemers een aantal strategieën voorgesteld om een einde te maken aan de schendingen van de mensenrechten waarvoor de multinationale bedrijven verantwoordelijk zijn.

Welke balans kunnen we opmaken na deze sensibiliseringscampagne? Welke mentaliteitswijziging hebben we bereikt in de juridische wereld inzake deze thematiek? Hoe kunnen we inschatten in welke mate de economische en sociale rechten van de populaties in het Zuiden afgedwongen kunnen worden voor de Belgische en Europese gerechten?

Wij leveren onze bijdrage aan deze strijd met gerichte en relevante evenementen. Uiteraard wijzen de enthousiaste reacties van de advocatuur en de media op de erkenning die de acties van AdZG genieten. Maar de opvallendste vooruitgang bestaat er toch in dat nu ook de Balies deze problematiek in hun agenda's hebben opgenomen. Zo werkt

de Nederlandstalige Orde van Brussel sinds kort aan een gedragscode voor advocaten, die hen ertoe uitnodigt meer aandacht te besteden aan de kwesties verbonden aan de sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen. Op 4 december 2009 heeft de Vlaamse Juristenvereniging besloten haar prijs Recht en Duurzaamheid toe te kennen aan AdZG voor haar project Regelrecht voor Fair Trade.

Gesterkt door deze vooruitgang zet AdZG haar actie voort op gebieden die intrinsiek gelieerd zijn aan globalisering en rechtspraak. Ze brengt hiervoor advocaten samen die bereid zijn zich blijvend in te zetten voor deze problematiek. Zo is er beetje bij beetje een netwerk van advocaten ontstaan die zich zullen buigen over welbepaalde dossiers. ■

AdZG stelt met vreugde vast dat de advocaten, toch sleutelfiguren binnen de rechtspleging, zich mobiliseren rond deze thematiek.

De versterking van justitie in Nepal

Na een exploratieve missie die plaatsvond in augustus 2008, heeft Advocaten Zonder Grenzen begin 2009 een programma gelanceerd waarbij de advocaten en de balies in Nepal centraal staan bij de ontwikkeling van een project dat moet leiden tot de versterking van justitie en moet zorgen voor de effectieve rechtstoegang voor de meest kwetsbare groepen in de Nepalese samenleving.

Op politiek vlak blijft Nepal een erg fragiele staat

Na een periode van hoop en verwachting ingevolge de verkiezingen van april 2008, die onverwachts de overwinning brachten voor de maoïstische beweging en tot de oprichting hebben geleid van de Republiek, was de afgelopen maanden opnieuw onrust ontstaan over de capaciteiten van de nieuwe machthebbers om het politieke leven te organiseren.

De politieke spelers in Nepal staan immers voor grote uitdagingen bij de vorming van een regering, die een volledig nieuwe grondwet voor te bereiden en een beleid dient uit te werken om tegemoet te komen aan de noden van de bevolking, vooral op sociaal en economisch vlak, maar evenzeer op vlak van veiligheid en justitie.

Het land staat opnieuw voor een politieke crisis, wat duidelijk gebleken is uit het aftreden van de maoïstische eerste minister in mei 2009 en door het feit dat de maoïstische partij, hoewel tot de meerderheid behorend, in de oppositie ging zetelen.

Tot op heden, ook al lijkt het conflict opgelost te zijn (anderen spreken van gewonnen uitstel...), blijft Nepal een erg onstabiele staat, die niet in staat is om effectief de nodige hervormingen door te voeren in de strijd tegen armoede, op het vlak van het garanderen van de openbare veiligheid en op vlak van het algemene beleid van het land.

Zo wordt ook justitie slechts zeer gering ondersteund door de regering. Ten bewijze hiervan geldt de sterke afname van het budget voor het ministerie van justitie in de algemene begroting, dat niet meer dan 0,49% van het totale budget van de staat bedraagt!

Interventie en activiteiten georganiseerd door AdZG

Met haar project in Nepal beoogt AdZG in de eerste plaats de operationele capaciteiten van de lokale advocaten en de balies te versterken. Hiermee wil zij voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving trachten een effectieve en duurzame toegang tot justitie te garanderen en het respect voor hun fundamentele rechten verzekeren.

In het kader van dit programma hebben AdZG en de drie partnerorganisaties uit Nepal (CapCron, Lacc, PPR) vijf balies bereid gevonden die samen willen werken om het vertrouwen van de burger in justitie te herstellen. Ingevolge dit initiatief

kon worden vastgesteld dat de vorderingen in rechte en de vorderingen bij bemiddelingsorganen van burgers toenamen.

Met de steun van AdZG hebben deze vijf balies zich verder kunnen ontwikkelen. Zo hebben zij in toepassing van het systeem van gratis rechtshulp eigen programma's ontwikkeld om de toegang tot justitie te verbeteren en hebben ze in dat kader tevens wetswinkels opgericht.

Via deze wetswinkels werden honderden personen, afkomstig uit gemarginaliseerde en afgelegen regio's bewust gemaakt van hun rechten en worden bovendien regelmatig bezoeken aan gevangenis georganiseerd.

Stap voor stap beginnen deze activiteiten ervoor te zorgen dat de advocaten en de balies van deze vijf districten een essentiële rol vervullen bij de verdediging van de meest kwetsbare groepen: de vrouwen, de kinderen en de gevangenen.

Bij aanvang van het programma werd tevens gekozen de nadruk te leggen op de positie van de minderjarige in het recht, om zodoende de lokale gemeenschappen en autoriteiten gevoelig te maken voor de kinderrechten en voor de noodzakelijkerwijze specifieke aanpak van jeugdcriminelen. Meerdere zaken van gearresteerde jongeren zijn opgelost geraakt door de tussenkomst van de betrokken advocaten.

Ter ondersteuning hebben AdZG en haar partners meerdere vormingssessies georganiseerd voor deze advocaten, zowel in de voormelde districten als in de hoofdstad Kathmandu. ■

Met de steun van AdZG hebben deze vijf balies zich verder kunnen ontwikkelen. Zo hebben zij in toepassing van het systeem van gratis rechtshulp eigen programma's ontwikkeld om de toegang tot justitie te verbeteren.

Advocaten in Biratnagar, Morang-district, Nepal

Deze langetermijnpolitiek heeft geleid tot beduidende vooruitgang: meer dan 50.000 personen uit de lokale gemeenschappen zijn zich nu bewust van hun rechten. Een netwerk van 175 vrijwillige en opgeleide gemeenschapsleiders zag het licht.

Bemiddeling door de gemeenschapsleiders in Oost-Timor

Een jaar van veranderingen voor AdZG in Oost Timor

In 2009 heeft Oost Timor de tiende verjaardag van het zelfbeschikkingsreferendum gevierd. Dit betekende voor de bevolking de echte stap naar onafhankelijkheid. Het referendum vond plaats na een periode van zware misdaad en vernielingen.

Vanaf dan werden aanzienlijke inspanningen geleverd om deze jonge natie te helpen zich te organiseren. Een geleidelijke ontwikkeling van de instellingen en een relatieve politieke stabilisering konden worden vastgesteld, ondanks de sporadische crisissen, evenals opmerkelijke stappen voorwaarts bij de oprichting van een rechtsstaat. De dynamiek blijft echter broos. De uitdagingen, zoals de toegang voor de meest kwetsbare groepen tot een efficiëntere justitie en de noodzakelijke strijd tegen de straffeloosheid, worden nog steeds zeer onderschat.

Tijdens haar zeven jaar lange aanwezigheid in Oost Timor heeft Advocaten Zonder Grenzen onderstreept hoe belangrijk het is om de vertrouwensband tussen de bevolking en het rechtssysteem te herstellen. Met de hulp van haar lokale partners heeft AdZG de nodige stappen kunnen ondernemen om ter plaatse concrete oplossingen te bieden.

Deze langetermijnpolitiek heeft geleid tot beduidende vooruitgang: meer dan 50.000 personen uit de lokale gemeenschappen zijn zich nu bewust van hun rechten. Een netwerk van 175 vrijwillige en opgeleide gemeenschapsleiders zag het licht. Met de steun van geëngageerde Timorese advocaten kunnen ze afdoende oplossingen bieden voor problemen op lokaal niveau.

Ondanks deze successen hebben steeds terugkerende problemen om dit ambitieuze programma op lange termijn te financieren AdZG ertoe aangezet om over nieuwe manieren van ondersteuning en interventiestrategieën na te denken, waaronder het optimaliseren van de steun en de capaciteitverhoging van haar nationale partners opdat deze hun activiteiten in volle autonomie kunnen verder zetten.

In de loop van het jaar 2009 hebben AdZG en haar lokale partners (NGO's) stelselmatig hun kennis verwerkt in handboeken en hebben ze instrumenten ontwikkeld die deze partners dienen toe te laten om hun activiteiten verder te zetten na het geplande vertrek van AdZG in augustus 2009.

De uitgewerkte versterking uit zich eveneens in de steun die wordt verleend door de partners bij het uittrekken van strategische plannen en projecten en door de toegang tot internationale financieringen waarop de nationale organisaties een beroep kunnen doen, te faciliteren.

In september 2009 werd Maria Veronika Mao, een voormalige nationale coördinator, aangeduid als Speciale Vertegenwoordiger van AdZG in Oost Timor om de continuïteit van het project in de Timorese context te verzekeren en ook nieuwe terreinen die een tussenkomst vereisen te identificeren. Haar deskundigheid laat haar toe de lokale partners verder te ondersteunen en dit met succes.

Op het einde van december 2009 hebben twee van de drie lokale partners van AdZG (de verenigingen CIES-TL en DSTL) directe financiële steun ontvangen van het Australische programma Justice Facility. Zo kunnen ze hun activiteiten verder zetten.

Het netwerk van de gemeenschapsleiders werd erkend als een sleutelorgaan bij het scheppen van een efficiënte band tussen het rechtssysteem en de gemeenschappen in de verre afgelegen gebieden. Momenteel werkt dit netwerk samen met andere NGO's in Dili, de hoofdstad van het land.

Deze gunstige evoluties tonen aan hoe belangrijk en relevant de duurzame samenwerking tussen AdZG en haar nationale partners wel is. Dit blijkt ook uit de samenwerking die AdZG, tijdens haar aanwezigheid in Oost Timor, op het terrein zelf had met de AATL, de vereniging die de privé-advocaten van Oost Timor verenigt en die met de steun van AdZG kan uitgroeien tot de toekomstige balie van het land. Dit zou de AATL tevens toelaten als waakhond van de burgerlijke vrijheden in Oost Timor te fungeren en te benadrukken dat de advocaat een belangrijke rol speelt bij veranderingen op vlak van justitie.

In dit opzicht blijft AdZG vastberaden om de ontwikkeling van justitie in het land verder op te volgen. Daarbij tracht zij op een innovatieve manier een dynamiek te creëren die oplossingen met zich mee kan brengen voor de problemen van de meest kwetsbare groepen van het land. ■

INFOFIGHERS

AdZG in Burundi

PROGRAMMA'S EN RESULTATEN

Rechtshulp

- In 23 gemeenten (2.628 personen bereikt), 7 scholen en tijdens 2 fora van de actoren (190 deelnemers) zijn sensibiliserings-acties en acties om het recht te populariseren in verband met seksueel geweld georganiseerd.
- Er werden 24 uitzendingen van een radiofeuilleton over het grondrecht uitgezonden via Radio Isanganiro.
- Er werden 4 sessies ter versterking van de capaciteiten van de bemiddeling marteling georganiseerd. 86 gemeenschaps-leiders konden daar aan deelnemen.
- 2.427 personen kwamen op juridische consultatie in de vijf permanente structuren van de rechtswinkels.
- 1.281 personen zijn op consultatie gekomen tijdens de juridische karavannen.

Juridische bijstand

- 3.093 personen genoten juridische bijstand, waarvan 2.047 aangaande grond- en erfrecht en 612 in verband met het schenden van fundamentele rechten.
- Er werden 258 nieuwe dossiers ingediend, waarvan 158 over voorlopige hechtenis voorarrest, 46 over seksueel geweld en 40 over vrouwen en minderjarigen in gevangenschap.

Onderzoek en vorming

- Er werden 3 rondetafelconferenties georganiseerd over de preventie van marteling.
- De volgende workshops werden georganiseerd: 2 workshops ter versterking van de capaciteiten van de militaire magistraten; 1 workshop voor het hogere commando van de nationale strijdmacht over pleiten; 2 workshops over de bijscholing van de OGP over de professionele praktijk inzake strafrechtelijke aangelegenheden en de strijd tegen de marteling; 1 workshop over de identificatie van de noden in verband met grondaangelegenheden; 1 workshop ter versterking van de capaciteiten van de stagiairs advocaten; 7 workshops voor de magistraten van de arrondissementsrechtbanken en de parketten om na te denken over de problematiek van de voorrechterlijke vorming en de uitvoering van de vonnissen.

FINANCIERING

- Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken
- Department For International Development
- EuropeAid (Europese Commissie)

STAFF AdZG

- internationale medewerkers: 2
- plaatselijk personeel: 49
- meewerkende advocaten: 34

Luther YAMEOGO, Head of Mission
Emmanuel BIGIRIMANA
Willy BIGIRIMANA
Prudence BUGONDO
Déo BURERO
Pierre GAHUNGU
Freddy GAHUYA
Jean-Claude HABARUGIRA
Dieudonné HABONIMANA
Sistor HAVYARIMANA
Ildéphonse HITIMANA
Ingrid KANYAMUNEZA
Georges KONY SHILLIA
Thadée MANIRAKIZA
Aaron MPAWENIMANA
Jean Marie MUTESA
Dieudonné MWERU
Spès NAHABAKOMEYE
Marie Chantal NAHISHAKIYE
J. Berchmans NDAYISHIMIYE
Pontien NDAYISHIMIYE
Avit NDAYIZEYE
Patrick NDAYIZEYE
Emmanuel NDIKUMANA
Jean Marie NDIKUMANA
Adrien NIFASHA
Josiane NIBIGIRA
Léonidas NIYONGABO
Léa NIZIGIYIMANA
Jean NSENGIYUMVA
Egide NSHIMIRIMANA
Eugène NTAGANDA
Rose NTAWUMENYA
Leatitia NTEZICIMPA
Evelyne NYAGASA
Barnabé NYANDWI
Gilbert NZEYIMANA
Jacques NIMUBONA
Grâce NSABIMANA
Laurent NSHIMIRIMANA
Martine NTAMBA
Vincent NZEYIMANA
Silas SINDARUBAZA
Gérard SINDAYIHEBURA
Yoette UMUHORAKEYE
Juste YAMUREMYE

AdZG in Oeganda

Uitdeling van fietsen aan de gemeenschapsleiders in Oeganda

STAFF AdZG

- internationale medewerkers: 2
- plaatselijk personeel: 9 (6 in Kampala en 3 in Soroti)

Advocaten Federation of Women
Lawyers: 3
Advocaten *in house*: 28

Bruno VINAY, Head of Mission
(tot 10 juli 2009)
Carolyn TANNER, Head of Mission
(vanaf 26 september 2009)

Olive Grace ACHIPA
Cyprien GANGNON
Bibiche KABUNGO LUTONDE
Oscar KALONJI KASONGO
Henry MUHAHIRWE
Abel Saleh MUZAALE
Sseguya NALUGWA
Barbara NAMBI BUNYA
Deogratias OKOT
Kenneth SSEGUYA
Mary Consolate UJEO
Margaret UWIMANA

PROGRAMMA'S EN RESULTATEN

De strijd tegen geweld tegen vrouwen en minderjarigen

- Er werden 35 leiders van gemeenschappen opgeleid om de slachtoffers te verwijzen naar het team van juristen van AdZG.
- Er werden 406 gerechtelijke actoren (magistraten en advocaten) gevormd.
- Er werden 12 radio-uitzendingen gemaakt om de bevolking te informeren over de diensten van AdZG en over hunrechten.
- Er werden 120 boekjes voor het oriënteren van slachtoffers (referral pathway) opgesteld en verdeeld onder de lokale actoren (politie, andere NGO's, administratieve diensten).
- AdZG en zijn partnerorganisatie FIDA-U leidden 78 sensibiliseringssessies, en 4.276 personen, waaronder 1.962 vrouwen en 2.314 mannen, werden gesensibiliseerd.
- 1.415 personen, waaronder 793 vrouwen en 622 mannen, kregen advies en werden voorgelicht inzake burgerlijke (83%) en strafrechtelijke (17%) aangelegenheden, 1102 via de mobiele klinieken en 313 via het vast centrum voor juridische consultatie in Soroti stad.
- Er werden 14 dossiers ingediend bij de rechtbanken van het District van Soroti (waarvan er twee werden uitgesproken, telkens in het voordeel van de bijgestane personen).

De strijd tegen marteling

- Er werden 131 gerechtelijke actoren gevormd in de strijd tegen marteling.
- 7 detentiecentra werden bezocht om het gevangenis-personeel en de gedetineerden te sensibiliseren en er juridische consultaties te houden (de gevangenen van Luzira, Lugazi, Sentema, Butuntumula, Kampala, Kisangati, Kigo en Soroti).
- 4.282 personen werden tijdens deze bezoeken gesensibiliseerd.
- 731 personen kregen raad en voorlichting tijdens deze bezoeken.
- 16 dossiers zijn in handen genomen door AdZG en zijn aanhangig gemaakt bij het gerecht.

FINANCIERING

- EuropeAid (Europese Commissie)
- Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken
- UN Voluntary Fund for Victims of Torture

AdZG in de Democratische Republiek Congo

PROGRAMMA'S EN RESULTATEN

Toegang tot het gerecht

- 6.946 personen hebben zich tot de vaste rechtswinkels in Kinshasa en in de provincie gewend.
 - 1.662 personen hebben de 164 sessies van de reizende rechtswinkels bijgewoond.
 - In de centrale gevangenis Makala van Kinshasa werden 24 sessies gehouden en in de verschillende centrale gevangensissen van de provincies 65. Tijdens deze sessies werden 1069 gedetineerden ingelicht over hun basisrechten en kregen ze gratis juridisch advies.
 - Er werden 78 bijeenkomsten en 39 radio-uitzendingen georganiseerd om de bevolking voor te lichten over zijn rechten.
 - 360 gedetineerden van de centrale gevangenis Makala hebben juridische bijstand van AdZG gevraagd.
 - 253 stagiairs advocaten hebben deelgenomen aan conferenties-debatten van AdZG over het thema van toegang tot justitie.
 - Er zijn 8 zittingen van reizende rechtbanken en 4 uitvoerende zittingen georganiseerd in 3 provincies. In Maniema zijn 124 zaken op de rol geplaatst en 84 vonnissen uitgesproken; in de Evenaarsprovincie zijn 275 zaken op de rol geplaatst en 223 vonnissen uitgesproken; in Zuid-Kivu zijn 220 zaken op de rol geplaatst en 128 vonnissen uitgesproken. De gemiddelde dagelijkse aanwezigheid op de hoorzittingen bedroeg 150 personen.
 - 9 gevoelige dossiers zijn in behandeling.
 - AdZG publiceerde een studie over het voorarrest en een vademecum voor de advocaten.
- ### De strijd tegen de straffeloosheid van internationale misdaden
- 50 NGO's genoten een juridische omkadering bij de strijd tegen internationale misdaden tijdens 3 sessies en 41 NGO's zijn onderzocht naar aanleiding van een vraag tot financiële ondersteuning (17 hebben een positief advies gekregen, maar 7 zijn gefinancierd).
 - Er zijn 9 dossiers van rechtsbijstand aan slachtoffers geopend.
 - 5 dossiers zijn in gerechtelijke fase en voor vier vonnissen is de uitvoeringsprocedure ingezet.
 - De dossiers van 56 slachtoffers van M. Ngudjolo en G. Katanga zijn neergelegd bij het Internationaal Strafhof.
 - AdZG publiceerde een jurisprudentiestudie over de

toepassing van de schikkingen van het Statuut van Rome door de Congolese rechtinstanties.

- AdZG heeft een seminarie georganiseerd met informatie en uitwisseling over het wetsvoorstel voor de inwerkingtreding van het Statuut van Rome.

De strijd tegen de straffeloosheid van seksueel geweld

- 60 NGO's kregen seminaries met vorming.
- 40 advocaten genoten een vorming om hun professionele capaciteiten te versterken.
- 384 slachtoffers van seksueel geweld kregen gratis juridische consultatie.
- 167 slachtoffers kregen juridische bijstand van AdZG.
- Er werden 3 provinciale rondetafelconferenties georganiseerd. Deze ontvingen in totaal 96 deelnemers.
- AdZG realiseerde in de maand april 2009 een studie over de haalbaarheid van het beroep doen op DNA-analyses in de gerechtelijke procedures voor seksueel geweld.

De strijd tegen de straffeloosheid van marteldaden en onmenselijke en mensonterende behandelingen

- Elke maand worden 5 gevangenisbezoekers bezocht door een team van leden van partner-NGO's om de gedetineerden te sensibiliseren en bijstandsvragen te verzamelen.
- 34 dossiers van juridische bijstand ten voordelen van de slachtoffers werden behandeld.
- Er werden 2 rondetafelconferenties georganiseerd voor de actoren die bij deze thematiek betrokken zijn.

FINANCIERING

- Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken
- EuropAid (Europese Commissie)
- Koning Boudewijnstichting
- Mc Arthur Foundation
- United States Agency for International Development
- UN Voluntary Fund for Victims of Torture

STAFF AdZG

- internationale medewerkers: 5
- plaatselijk personeel: 62
- meewerkende advocaten: ongeveer 200

Aurore DECARNIERES, Head of Mission

Kinshasa

Jean Pierre BAKWELA
Walter BATSHINA
Hans BUSHIRI
Boukari CONOMBO
Jerry EBANDA
Fifi KABWIKU
Alphonse KAMBA
Dominique KAMUANDU
Gisèle KANIKI
Jackie KANKU
Claude Michel KAYEMBE
Myriam KHALDI
Jean de Dieu KIHONI
Honorine KITOKO
Martine LOTANGA
Berry LUKANDA
Daudat LUTALA
Yasckie MAGAMBA
Luc MALINGREAU
Manu MBUTA
Hugues MUKENDI
Thérèse MUKUA
Papy NDONDOBONI
Marie Bern. NZILABA
Jérôme PERSICO
Sylviane PUERTAS
Daniel SABWE
Esaïe TSHAMUNDELE
Chris TSHIBALA
Esther VIDIKUAKU

Etienne KALOGÉ
Lewis KANDOLO
Victore KAWAYA
Thierry KINDA KIBUNU
Aimable MASIMANGO
Zacharie MIKWEGE
Anicet MUHAYA
Innocent MUSAFIRI
Jean MUTEBESHA
Justin MWETAMINWA
Sandrine ROBERT
James SONGA KILAURI
Germaine UNGAOBE BUMBU

Kindu

Juvénal DJENDE
ASSANI KASIMO
Joseph KAYA
KAYEMBE wa Kayembe
Jean Pierre MANGA
David MORISHO
Michel MUGANGA

Mbandaka

Séraphin BOMPUNZA
Mutien ILINGA
Fabien KIYIMBI
Marc Hyacinthe MAKWALA
Espérant NDUNDA
Robert NYABOKEBO

Bukavu

Claude MAON, bureauverantwoordelijke
Senghor BAGALWA
Benjamin BUKARABA
Jean Pierre ISHINGWA

AdZG in Rwanda

PROGRAMMA'S EN RESULTATEN

Monitoring

- Monitoring van de rechtbanken van Gacaca: er werden 258 observaties uitgevoerd tijdens de Gacaca-processen en 24 maandrapporten opgesteld.
- Monitoring van de klassieke rechtbanken: er werden 46 acties op het terrein uitgevoerd maar slechts 40 zittingen werden geobserveerd tijdens 8 processen.
- Vorming van de agenten van de verenigingen en de nationale NGO's over monitoring en rapportering over de rechten van de mens: er zijn vier sessies georganiseerd, voor groepen van 25-29 personen.

Toegang tot de rechtspraak

- Er kwamen 1.440 vragen tot juridische bijstand, waarvan 518 aanvragen geschillen van minderjarigen met de wet en 403 aanvragen seksueel geweld (378 vragen uitgaande van verdachten en 25 vragen van slachtoffers) betroffen.
- 779 personen genoten juridische bijstand, met een voorkeur voor landelijke gebieden en streken die ver verwijderd zijn van de hoofdstad.
- Er zijn 493 beslissingen uitgesproken.
- Er werden 11 vormingen georganiseerd voor advocaten, bijvoorbeeld over het thema van juridisch schrijven, het leiden van gesproken debatten of het beheer van een advocatenkabinet.
- Er werden 5 rondetafelconferenties georganiseerd door AdZG of in ondersteuning van de Balie.
- Er is een vorming van 4 dagen georganiseerd over jeugdrecht en de rechten van de verdediging. 42 advocaten hebben hier deel aan kunnen nemen.
- Er werden 4 praktische activiteiten georganiseerd voor advocaten over het beheersen van de technieken van de redenaarskunst en van de uiteenzetting door beide partijen.
- Er vonden 5 vormingssessies plaats voor officieren van de gerechtelijke politie.
- Er werden 3 vormingssessies georganiseerd voor gevangenispersoneel rond het thema van het beheer van het juridisch dossier.

FINANCIERING

- Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken
- Canadian International Development Agency
- Europees Ontwikkelingsfonds
- United Nations Children's Fund (UNICEF)
- United States Agency for International Development

STAFF AdZG

- internationale medewerkers: 2
- plaatselijk personeel: 31
- meewerkende advocaten: 264

Zarir MERAT, *Head of Mission*
Espérance Fida BORA NYIRINGABO
Pascal CYUBAHIRO SEZIRAHIGA
Yvonne DUSHIMIMANA
Appolinaire FOTSO
Jacques HABIMANA
Léonidas HABYALIMANA
Dieudonné HAMURI
Liliane ICYIMPAYE
Ben KABAGAMBE MUGISHA
Albert MUHAYEYZU
Agnès MUJAWAMALIYA
Clotilde MUKANDERA
Agnès MUKANEZA
Joséphine MUKABAYINGANA
Odette MUKARUKUNDO
Monique MUKARWEGO
Marie-Louise MUKASHEMA
Jean Népomuscène MUNYANEZA
Cyridion MUSABYIMANA
Célestin MUSONERA
Sosthène NDABAMENYE
James NGARAMBE
Laurent NGABIBANJE
Jacques NKUNDUKOZERA
Jean-Claude NSENGIMANA
Grégoire NTABANGANA
Vital NTAGUNGIRA
Vincent NTILYAMIRWA
Rachel NZAKIZWANAYO
Jeanne d'Arc REKAMUHINKA
Zébédéé RURAMIRA
Belinda SUGIRA
Faustin TWAHIRWA
Martine URUJENI
Eustache UWIMANA
Espérance UWITEGUYE

AdZG in Oost Timor

STAFF AdZG (tot de zomer 2009)

- internationale medewerkers: 3
- plaatselijk personeel: 19 (waarvan 3 meewerkende advocaten)

Carolyn TANNER, *Head of Mission*
Oscar BERAM
Rona CABADING-MANA-AY
Domingos DA COSTA XIMENES
Adelino DA SILVA (*meewerkende advocaat*)
Acasio DA SILVA (*meewerkende advocaat*)
Valente DE ANDRADE
Terezinha DINIZ
Francisco DOS SANTOS
Jose DOS SANTOS
Juliao EXPOSTO
Costantino EXPOSTO
Ambrosio Rangel FRIETAS (*meewerkende advocaat*)
Valente GOMES
Brigida GUSMAO
Jose Maria GUTERRES
Jose MARCAL
Maria Veronika MOA
Antonia PIADADE
Payal SARAF
Jose SARMENTO
Joao SOBRAL
Maria Veronika MOA, *lid van de AATL, blijft werken als vertegenwoordigster van AdZG in Oost Timor.*

De terugkerende moeilijkheden om op lange termijn dit ambitieuze programma te financieren hebben AdZG doen beslissen hun massa-activiteiten af te bouwen en de nationale middelen te versterken door vormingen.

VERSTERKENDE VORMINGSACTIVITEITEN

- Modules voor projectmanagement en financieel beheer voor de partner-NGO's van AdZG, hulp bij het opstellen van projecten en het voorleggen aan geldschieters.
- De verdeling van modules bij de vereniging van privéadvocaten van Oost Timor (AATL) voor een structurele en strategische versterking
- Opstellen van twee methodologische handboeken voor de organisatie van sensibiliseringssessies die de juridische informatie herneemt, bestemd voor de partner-NGO's en het netwerk van de 170 leiders van de gemeenschappen.
- Realisatie samen met de partners van sensibiliseringskids en didactisch materiaal.
- Vormingssessies gespecialiseerd in grondgeschillen voor de leiders van de gemeenschappen en versterking van hun netwerk.
- Op hun vraag, overdracht van de film van AdZG over rechtsopvoeding en toegang tot het gerecht Dalan Ba Justisa aan de UNMIT (United Nations Integrated Mission in Timor-Leste) voor gebruik in hun sensibiliseringprogramma's.
- Evaluatie van de beschouwingen van de gevormde leiders van de gemeenschappen: 88 dossiers zijn geëvalueerd en doorgegeven aan de nationale partners.
- Vervanging van heel de nationale AdZG-staff op het einde van het project.

FINANCIERING

- Australian Government Overseas Aid Program
- Canada Fund for Local Initiative

Raad van Bestuur

Hafida TALHAOUI, Voorzitter

Jean-Marc VERJUS, Vicevoorzitter

Peter VAN DER AUWERAERT, Vicevoorzitter

Lieven DENYS

Jérôme DE HEMPTINNE

Myriam KAMINSKI

Pierre LEGROS

Philippe MATTHIJS

Anne MONSEU

Marc NÈVE

Filip VAN BERGEN

Luc WALLEYN

Staff Hoofdkantoor (Brussel)

Francesca BONIOTTI, Directeur-generaal

Mohamed AZMIZAM

Séverine DEGEE

Lara DERAMAIX

Géraldine DE VRIES

Namuezi FEDI

Paul GEERAERTS

Thomas GRADITZKY

Dadimos HAILE

Marion HUGONNY

Cléa KAHN-SRIBER

Xavier LALANNE

Chloé LERMUZEAUX

Stéphane MONDON

Anne-Sophie OGER

Jean-Charles PARAS

Sylviane PUERTAS

Philip SPRINGUEL

Manuela TORRAO PERREIRA

Marie VAN CRANENBROECK

Chantal VAN CUTSEM

Indra VAN GISBERGEN

Stagiaires: *Ronan Dantec, Isabella Florio, Laura*

Garland, Alice Kuczkiewicz, Hélène Legeay,

Maria Cristina Leotta, Judith Lopes Cardozo,

Aude Marquis, Marie-Gisèle Mbengono, Ana

Miranda Sepulveda, Francis Mukeba, Bettina

Ramampandrison, Samy Salamon, Smriti Sriram,

Sarah Spilker, Annemie Valgaeren, Candice Van

Doosselaere, Gina Wharton

Vrijwilligers: *Melanie Adriaenssens, Sophie Bassi,*

Hind Boughedaoui, Marion Bouvier, Anneleen

Bossyns, Emilie Camus, Emma Carty, Benoît Castin,

Rosalie Daneels, Ella Davis, Ruben De Winne,

Dorotheé Dubuisson, Nathalie Chiem, Caroline

Durieux, Muriel Hublin, Ruth Kelly, Stéphanie

Lebrec, Judith Lemstra, Lauren Long, Magali Loustau,

Johanna Luykx, Emma Miles, Sophie Mirgaux, Sabina

Nieddu, Bart Philips, Ine Ramaekers, Melanie Reimer,

Aurore-Emmanuelle Rubio, Irene Schillings, Laura

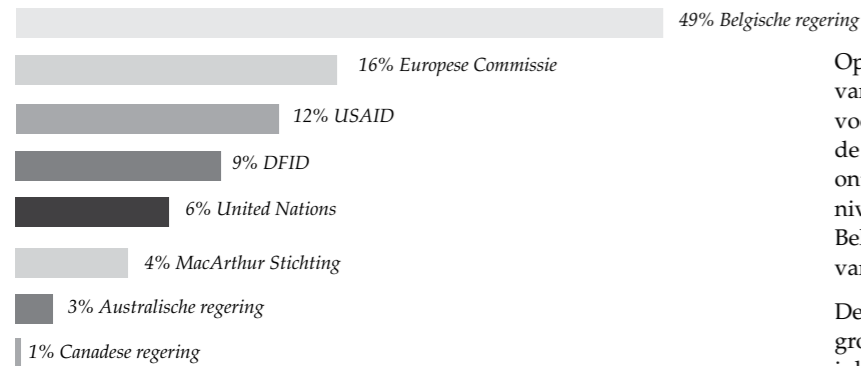
Steenso, Alexandra Strang, Eric Van den Troost,

Gisèle Van Antwerpen, Marie Vandendriessche, Ireen

Vanhelden, Ann Vlaminckx

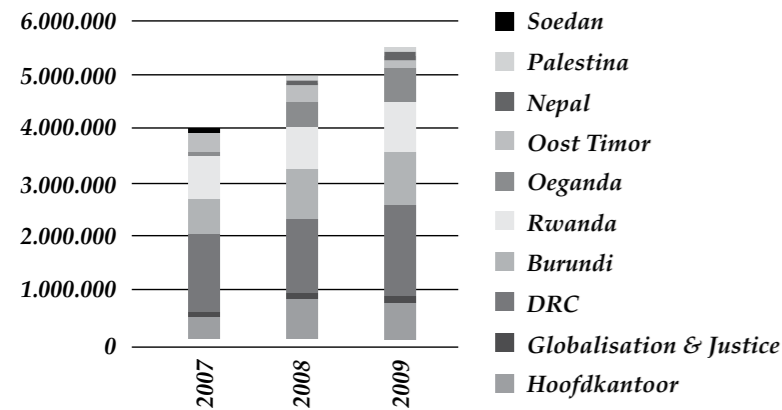

De financiering

De jaarlijkse inkomsten van de vereniging bedragen 5.219.512 euro in 2009, tegenover 4.617.342 euro in 2008, ofwel een stijging van 13%.

Les dépenses

Verdeling van de uitgaven

De missie van AdZG in de DRC blijft het belangrijkste project, met meer dan 1,4 miljoen euro in 2009 of 31% van de uitgaven. De missies in Burundi, Rwanda en vooral Oeganda groeien snel, met respectievelijk 8%, 17% en 42% tegenover 2008.

Door de aanhoudende moeilijkheden om de financiering voor het programma op lange termijn te waarborgen, heeft AdZG de permanente missie in Oost Timor eind september

Op institutioneel niveau ontvangt AdZG belangrijke steun van verschillende overheden en uit privéstichtingen. De voornaamste kapitaalverschaffers zijn de Belgische overheid, de Europese Commissie, USAID en het Britse Ministerie voor ontwikkelingssamenwerking (DFID). Op niet-institutioneel niveau zijn de belangrijkste financieringen afkomstig van de Belgische Balies, evenals van privé-schenkingen van leden van de vereniging en van het brede publiek.

De institutionele kapitaalverschaffers vertegenwoordigen het grootste deel van het budget van AdZG, ofwel 89% van de inkomsten van de vereniging. Deze fondsen zijn verbonden aan de uitvoering van projecten in de landen waar AdZG actief is.

Giften en bijdragen geven blijk van de interesse die de activiteiten van AdZG opwekken bij de advocaten en het brede publiek en bedragen 110.011 euro, een stijging van 8,6% tegenover 2008.

De andere werkingmiddelen bestaan uit inkomsten die verbonden zijn aan een werkingssubsidie die in 2007 werd toegekend door het DFID voor een periode van drie jaar.

De uitvoering van activiteiten op het terrein vertegenwoordigt 4.666.730 euro, ofwel 87,5% van de uitgaven in 2009.

2009 stopgezet. De toename van de activiteiten in Nepal laat toe de aanvang van een permanente missie te overwegen in 2010.

Human resources

Op 31 december 2009 stelde AdZG 178 personen met een tiental verschillende nationaliteiten te werk, waaronder 150 personen die lokaal werden aangeworven door de missies van AdZG in de betreffende landen, 12 buitenlanders en 16 personen in de zetel.

Resultaten*

RESULTATEN		2009	2008	2007
I. Bedrijfsopbrengsten	70/74	5.219.512	4.617.342	3.766.844
A. Omzet	70	4.656.279	3.964.338	3.555.497
C. Lidgeld, schenkingen, legaten & subsidies	72	110.011	101.342	100.020
D. Andere opbrengsten	74	453.223	551.662	111.327
II. Bedrijfskosten	60/64	-4.918.298	-4.558.176	-3.683.001
B. Diensten en diverse goederen	61	2.366.553	2.123.447	1.746.829
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	2.719.543	2.278.104	1.916.068
D. Afschrijvingen	630	32.308	22.289	3.884
E. Waardeverminderingen op handelsvorderingen	631/4	-85.037	2.457	14.977
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	-126.000	126.000	
G. Andere bedrijfskosten	640/8	10.932	5.878	1.242
III. Bedrijfswinst	70/64	301.214	59.166	83.843
IV. Financiële opbrengsten	75	21.238	60.195	47.873
V. Financiële kosten	65	-117.729	-110.691	-89.335
VI. Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening voor belasting	70/65	204.723	8.670	42.381
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	98.327		
VIII. Uitzonderlijke kosten	66	-1.337		-13.593
IX. Winst van het boekjaar voor belastingen	70/66	301.714	8.670	28.788
XI. Winst van het boekjaar	70/67	301.714	8.670	28.788
A. Over te dragen winst	70/69	337.659	35.945	54.549
1. Over te dragen winst van het boekjaar	70/68	301.714	8.670	28.788
2. Over te dragen winst vorig boekjaar	790	35.945	27.275	25.761
C. Toevoeging aan het eigen vermogen	691/2	-301.714		-27.275
aan het kapitaal en aan de uitgiftepremies	691	301.714		27.275
D. Over te dragen winst	793/693	-35.945	-35.945	-25.761
1. Over te dragen winst	693	-35.945	-35.945	-25.761

Het resultaat van 301.714 euro is voor een derde afkomstig van uitzonderlijke producten en voor twee derden van de overname van waardevermindering op handelsvorderingen en de overname van voorzieningen voor cofinancieringen die nog niet waren gevonden

* Voor een beter begrip van de rekeningen, werden de loonkosten voor het nationaal personeel van de missies opgenomen onder rubriek II, Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen. Deze classificatie wijkt af van de gepubliceerde versie van de jaarrekeningen, waarin deze kosten onder de voorgaande rubriek IIB. worden vermeld, Diverse diensten en goederen.

Balans

ACTIVA		2009	2008	2007
VASTE ACTIVA	20/28	91.723	116.968	15.619
II. Immateriële vaste activa	21	1.970	2.109	1.517
III. Materiële vaste activa	22/27	71.058	100.031	3.895
B. Installaties, machines en uitrusting	23	68.896	99.937	3.765
C. Meubilaire en rollend materieel	24	2.162	94	130
IV. Financiële vaste activa	28	18.695	14.828	10.207
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	2.089.784	1.605.610	1.641.739
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	1.699.083	741.145	1.192.529
B. Overige vorderingen	41	1.672.597	741.145	1.192.529
IX. Liquide middelen	54/58	390.152	852.850	446.790
X. Overlopende	490/1	549	11.615	2.420
TOTAAL VAN DE ACTIVA	20/58	2.181.507	1.722.577	1.657.358

PASSIVA		2009	2008	2007
EIGEN VERMOGEN	10/15	524.249	242.085	135.374
IV. Reserves	13	409.813	108.100	108.100
V. Overgedragen winst	140	35.945	35.945	27.275
Overgedragen verlies	141			
VI. Kapitaalsubsidies	15	78.491	98.041	
VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	16		126.000	
4. Overige risico's en kosten	163/5		126.000	
SCHULDEN	17/49	1.657.258	1.354.492	1.521.984
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	1.653.758	1.354.492	1.482.096
B. Financiële schulden	43	951.647	359.148	400.000
1. Kredietinstellingen	430/8	951.647	359.148	400.000
C. Handelsschulden	44	193.160	179.113	172.047
1. Leveranciers	440/4	193.160	179.113	172.047
E. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	149.126	103.488	94.447
1. Belastingen	450/3	26.882	11.559	9.179
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	122.244	91.929	85.268
F. Diverse schulden	47/48	359.825	712.743	815.602
X. Overlopende rekeningen	492/3	3.500		39.888
TOTAL DER PASSIVA	10/49	2.181.507	1.722.577	1.657.358

De vorderingen en schulden aan de kapitaalverschaffers vertegenwoordigen respectievelijk het bedrag van de uitgaven die werden uitgevoerd door AdZG in het kader van alsnog niet door de kapitaalverschaffers terugbetaalde financieringscontracten, en van de voorschotten die werden overgemaakt door de kapitaalverschaffers, maar die nog niet werden uitgegeven door AdZG. De spreiding naar kapitaalverschaffers die geen voorschotten toestaan, maar enkel de reeds uitgevoerde uitgaven terugbetalen, geeft aanleiding tot een structurele toename van de vorderingen op kapitaalverschaffers en een nood aan werkkapitaal die hoofdzakelijk wordt gedekt door financiële schulden. De toename van de reserves is vooral bedoeld als dekking voor een

deel van deze nood aan werkkapitaal, om zodoende de toename van financiële kosten te beperken (6,5% sinds 2008, 31% sinds 2007).

Risicobeheer

Het risicobeheer van de vereniging is inherent aan de specifieke contexten waarbinnen de activiteiten en programma's worden uitgevoerd. Een aantal van deze activiteiten vinden plaats in lokale bureaus, in kwetsbare landen en/of in post-conflictuele situaties. De huidige procedures en controlemaatregelen – zowel op financieel vlak als voor wat betreft het algemeen beheer – zouden op doeltreffende wijze aan deze contexten moeten beantwoorden.

Dankwoord

Advocaten Zonder Grenzen bedankt haar individuele donors – advocaten, juristen en sympathisanten, en de hieronder staande instituties:

Belgische Balies

- Balie Antwerpen
- Balie Luik
- Balie Mechelen
- Balie Oudenaarde
- Balie Tongeren
- Nederlandse Orde van Advocaten te Brussel
- Orde van Vlaamse Balies (OVb)
- Ordre des Barreaux francophone et germanophone de Belgique (OBFG)

Donoren

- Australian Government Overseas Aid Program
- Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken
- Canada Fund for Local Initiative
- Canadian International Development Agency
- Department For International Development (UK)
- EuropeAid (Europese Commissie)
- Europees Ontwikkelingsfonds
- Fonds social des secteurs Socioculturel et Sportif
- Koning Boudewijnstichting
- The MacArthur Foundation
- United Nations Children's Fund (UNICEF)
- United Nations Voluntary Trust Fund for Victims of Torture
- United States Agency for International Development

Colophon

Advocaten Zonder Grenzen vzw
Naamsestraat 72 - 1000 Brussel
België
Tel: +32 (0)2 223 36 54
Fax: +32 (0)2 223 36 14
info@asf.be
www.asf.be

Coördinatie: Séverine Degée

Harmonisatie redactie: Ruben de Winne, Natalie Perret, Melanie Reimer

Vertalingen: Melanie Adriaenssens, Theresa Borden, Emma Carty, Rosalie Daneels, Ella Davis, Marijke De Pauw, Muriel Hublin, Ruth Kelly, Magali Loustau, Sophie Mirgaux, Bart Philips, Melanie Reimer, Ireen Vanhelden, Ann Vlaminckx

Vormgeving: Ogilvy

Druk: Ogilvy Group

Verantwoordelijke uitgever: Francesca Boniotti

Liggen recht en de verdediging van mensenrechten u na aan het hart?

Word lid of doe een gift aan AdZG en werk mee aan een rechtvaardigere wereld

- 🌐 Als lid draagt u bij tot de legitimiteit van onze organisatie voor de overheid en de institutionele geldschieters. U bent ook uitgenodigd om deel te nemen aan onze jaarlijkse Algemene Vergadering en evenementen (conferenties, brown bag lunches, presentaties, projecties...).
- 🌐 Jaarlijkse bijdrage: 40 euro.
- 🌐 Elke gift vanaf 30 euro is fiscaal aftrekbaar.
- 🌐 Advocaten Zonder Grenzen

Rekening: 630-0227491-85

IBAN: BE89 6300 2274 9185

BIC-code: BBRUBEBB

Word lid van het International Legal Network van AdZG

Wenst u zich als advocaat in te zetten voor een duurzame zaak of project en bijdragen tot concrete verdedigingen? Word lid van het International Legal Network van AdZG!

Contact: iln@asf.be

www.AdZG.be

